

Actualiteit

Coördinatie: Vincent Sagaert en Dirk Scheers

De tegenborgstelling bij het bewarend scheepsbeslag nieuw leven ingeblazen

Naar gemeen recht is de figuur van een bewarend beslag gebonden aan een aantal strikte voorwaarden. Een schuldeiser kan enkel bij spoedeisendheid overgaan tot bewarend beslag op de goederen die eigendom zijn van de schuldenaar indien hij beschikt over een schuldvordering die zeker, vaststaand en opeisbaar is.

In scheepszaken wordt de vooropgestelde urgentie vermoed en beschreven als «maritieme» urgentie. Voorts dient de beslagleggende schuldeiser niet over een zekere, vaststaande en opeisbare schuldvordering te beschikken, maar volstaat de bewering van een schuldvordering, het kunnen aanvoeren van een schuldvordering in zoverre het een zeevordering betreft zoals opgelijst in art. 1468 Ger.W.

Ten slotte kan krachtens art. 1468 en 1469 Ger.W. beslag worden gelegd op het schip waarop de vordering betrekking heeft, onverschillig of de eigenaar dan wel een andere persoon instaat voor de zeevordering. Dit betreft een uitzondering op het beginsel dat schuldeisers slechts hun verhaalsrecht kunnen uitoefenen op het vermogen van de schuldenaar.

Dit laatste principe heeft het Hof van Cassatie in recente rechtspraak genuanceerd. Sedert een cassatiearrest van 30 juni 2016 (C.16.0061), waarvan de principes nog bevestigd zijn in een arrest van 26 september 2016 (C.16.0107.N), is een beslag op zeeschip (uit hoofde van leveringen aan het schip) slechts mogelijk voor zover de (zee)vordering steunt op een verbintenis aangegaan door de bevrachter of eigenaar van het betrokken zeeschip. Het Hof heeft in zijn arresten tegelijk verwezen naar de vertrouwensleer: ook leveringen die gebaseerd zijn op een verbintenis die de bevrachter of de eigenaar kan worden toegerekend krachtens de vertrouwensleer, komen in aanmerking voor een beslag op zeeschip.

Het Hof van Cassatie, dat op zeer korte termijn uitspraak heeft gedaan, lijkt met het stellen van deze principes tegemoet te zijn gekomen aan de vraag van de hoven van beroep (en beslagrechters) die de afgelopen twee jaar n.a.v. het faillissement van de OW Bunker-groep (destijds 's werelds grootste leverancier van scheepsbrandstoffen) geconfronteerd werden met een stormloop van beslagprocedures. Het dient te worden gezegd dat deze procedures aanleiding hebben gegeven tot zeer uiteenlopende en tegenstrijdige rechtspraak. Men verwacht dat de

door het Hof van Cassatie gestelde principes meer eenduidigheid in de nog lopende beslagprocedures zullen brengen.

Niettegenstaande deze wijziging in de rechtspraak van het Hof van Cassatie kan men stellen dat, in zoverre de beslaglegger in scheepszaken beschikt over een zeevordering, de voorwaarden tot bewarend beslag minder zwaar wegen en de beslagmogelijkheden tegelijkertijd worden uitgebreid buiten het eigenlijke vermogen van de schuldenaar.

Teneinde enig tegengewicht te bieden voorziet 1467, tweede lid Ger.W. in de mogelijkheid om aan de beslaglegger een zekerheid op te leggen voor het verlenen van de toelating tot het leggen van het bewarend beslag op zeeschip. Deze «tegenborgstelling» was gedurende tientallen jaren volledig in onbruik geraakt.

De beslagrechters maken thans opnieuw toepassing van art. 1467, tweede lid Ger.W. in zoverre de vordering haar oorzaak niet vindt in ongevallen (bv. aanvaringen) en contractuele schadegevallen (ladingschade) of meer algemeen indien de onderliggende schuldvordering gericht is tegen de scheepseigenaar zelf. In de andere gevallen leggen de beslagrechters aan de schuldeiser opnieuw de verplichting op om een borg te verstrekken door middel van een bankgarantie waarbij een erkende bank met een rating A of een erkende verzekeringsmaatschappij of een P&I Club zich onherroepelijk, hoofdelijk en ondeelbaar borg stelt. De hoogte van de borg zal worden berekend tegen 5 euro per deadweight tonnage van het in beslag te nemen zeeschip, geplafonneerd tot 70 000 deadweight tonnage. Aan de beslaglegger zal standaard een termijn van 72 uur worden gegeven na het leggen van het beslag om de voormelde borg te stellen. Indien de beslaglegger niet binnen de vastgestelde termijn de door de beslagrechter opgelegde zekerheid stelt, wordt het beslag als niet bestaande beschouwd. De tegenborg heeft als enig doel de scheepseigenaar en/of beslagene te vrijwaren voor het oponthoud van het schip ten gevolge van een eventueel onrechtmatig beslag. Naargelang van de solvabiliteit van de beslaglegger zou de rechtbank derhalve de noodzaak van een dergelijke tegenborg kunnen beoordelen.

De advocaat die op verzoek van een schuldeiser wordt belast met het opstellen en neerleggen van een verzoekschrift tot het leggen van bewarend beslag op schip doet er goed aan zijn opdrachtgever hiervan voorafgaandelijk aan de procedure op de hoogte te brengen.

Kris Slabbaert